

PROJEKT BADAWCZY/ RESEARCH PROJECT

Specjalność: Tłumaczeniowa i Język Biznesu

Rok akademicki 2025/2026

dr hab. Ewa Bogdanowska-Jakubowska, prof. UŚ

Immigration and immigrants in the Western world – a critical discourse analysis

Celem projektu jest krytyczna analiza dyskursu dotyczącego zjawiska imigracji w świecie zachodnim oraz dyskursywnego budowania obrazu imigrantów jako zbiorowości. Analiza wybranego dyskursu zostanie przeprowadzona w ramach jednego z głównych podejść do Krytycznych Studiów nad Dyskursem – Podejścia Dyskursywno-Historycznego. Analiza obejmować będzie (1) sposób przedstawienia (i oceny) opisywanego zjawiska, istotnych wydarzeń z nim związanych i głównych aktorów-uczestników, (2) wykorzystaną argumentację oraz (3) użyte środki językowe.

Plan pracy obejmuje:

- Omówienie podstawowych pojęć i metodologii stosowanych w Krytycznych Studiach nad Dyskursem;
- Zapoznanie się z wybranymi publikacjami przedstawiającymi badania przeprowadzone w ramach KSD;
- Ustalenie celów badawczych;
- Gromadzenie danych (np. tekstów politycznych, prasowych, obrazów, zdjęć);
- Opracowanie danych i przygotowanie ich do analizy;
- Analizę wybranego dyskursu, przy wykorzystaniu głównych założeń KSD, z uwzględnieniem określonych celów badawczych;
- Prezentację wyników

The aim of the project is a critical analysis of discourse on immigration in the Western world and the discursive construction of the image of immigrants as a collectivity. An analysis of selected discourse will be conducted within the framework of one of the main approaches to Critical Discourse Studies – the Discourse-Historical Approach. The analysis will involve (1) the presentation (and evaluation) of immigration, significant events related to it and main actors-participants, (2) the employed argumentation and (3) the linguistic means of expression used in it.

The work plan includes:

- Presenting basic concepts and methodologies used in Critical Discourse Studies;
- Discussing selected publications presenting CDS research;
- Identifying aims of the research;

- Collecting data (e.g. political and media texts, visuals, etc.);
- Selecting and preparing the data to be analyzed;
- Analyzing selected discourses within the framework of CDS, to realize the research aims;
- Presenting research results.

dr hab. Iwona Dronia, prof. UŚ

Przedmiot „Projekt badawczy” ma charakter praktyczno-metodologiczny i przygotowuje studentów do zaprojektowania oraz przeprowadzenia mini-badania empirycznego z zakresu pragmatyki i komunikacji międzykulturowej, ze szczególnym uwzględnieniem dyskursu instytucjonalnego i komunikacji publicznej. Zajęcia koncentrują się na tym, jak język realizuje relacje społeczne: w jaki sposób nadawca buduje dystans lub bliskość, jak formułuje dyrektywy i zalecenia, jak minimalizuje tzw. imposition, jak stosuje strategie łagodzenia (mitigation) oraz jak zarządza „twarzą” w sytuacjach potencjalnie problemowych (np. komunikaty o zasadach, terminach, wymaganiach). W perspektywie międzykulturowej uczestnicy analizują, jak te strategie różnią się w tekstach równoległych w języku polskim i angielskim oraz jakie konsekwencje ma to dla odbioru (uprzejmość, formalność, użyteczność komunikatu).

W części metodologicznej studenci rozwijają kompetencje w zakresie badań korpusowych oraz analizy dyskursu. Uczestnicy uczą się budować niewielki, porównywalny korpus (dobór tekstów, kryteria równoważności, metadane, anonimizacja i podstawy etyki), a następnie stosują techniki analizy ilościowo-jakościowej: frekwencje, n-gramy, konkordancje, kolokacje, listy słów kluczowych oraz porównania międzykorpusowe. W pracy narzędziowej wykorzystywane będą m.in. LancsBox (analiza korpusowa) oraz LIWC 22 (profilowanie cech językowych i psychospołecznych), co umożliwi triangulację wyników i uchwycenie różnic w stylu relacyjnym, modalności i tonie wypowiedzi.

Równolegle wprowadzane są założenia Krytycznej Analizy Dyskursu (CDA) oraz podejścia corpus-assisted discourse studies, gdzie wyniki korpusowe stanowią podstawę do pogłębionej interpretacji jakościowej. Efektem końcowym jest konspekt i raport z mini-projektu wraz z prezentacją wyników oraz krótką częścią aplikacyjną: rekomendacjami dotyczącymi projektowania komunikatów międzykulturowych pod kątem uprzejmości i przejrzystości.

prof. dr hab. Bożena Cetnarowska

Analiza wyrażen wielowyrazowych w języku angielskim – oparta na analizie korpusowej oraz/lub słownikowej

Celem projektu jest analiza wybranych aspektów jednostek wielowyrazowych w języku angielskim, w miarę możliwości także w porównaniu z innymi językami.

Na początku kursu przedstawione zostaną typy jednostek wielowyrazowych, m.in. wyrażenia dwuwyrazowe (*good and bad*), ekspresywne frazy o budowie *N of N* (*a hell of a day*), kolokacje (*to have a chat, bitterly cold*) oraz idiomy (*to rain cats and dogs*). Omówione zostaną możliwe

ograniczenia dotyczące formy takich jednostek leksykalnych. Przedstawione zostaną informacje na temat wykorzystania z dużych internetowych korpusów języka angielskiego, takich jak Corpus of Contemporary American English (COCA), British National Corpus (BNC) oraz Corpus of News on the Web (NOW), w badaniach nad wielowyrazowymi jednostkami leksykalnymi. Omówione będą wybrane zagadnienia z dziedziny frazeologii kontrastywnej, m.in. typy ekwiwalencji pomiędzy jednostkami frazeologicznymi w różnych językach, kongruencja ich obrazowania, a także istnienie lakun frazeologicznych.

Studenci zostaną poproszeni o wybranie danego typu jednostek wielowyrazowych i podjęcie decyzji o rodzaju analizy, którą zamierzają przeprowadzić. Mogą na przykład przeprowadzić badania słownikowe oraz/lub ilościowe badanie korpusu językowego, mające na celu zilustrowanie wariantywności jednostek frazeologicznych. Inną możliwością jest porównanie jednostek wielowyrazowych w języku angielskim oraz w innych językach, z którym uczniowie są zaznajomieni (np. porównanie materiału z języka angielskiego i niemieckiego, angielskiego i japońskiego). Jeszcze inną opcją dla studentów jest skupienie się na opisie sposobów tłumaczenia wybranych angielskich jednostek wielowyrazowych na język polski, na podstawie tekstów angielskich i ich tłumaczeń na język polski.

Krótką bibliografią:

Baker, Mona. 2011. *In Other Words. A Coursebook on Translation*, wyd. 2. Routledge: London and New York.

Cetnarowska, Bożena. 2022. Semantic links between constituents of English compound nouns and phrasal nouns: *parent+noun* vs. *parental+noun*. *Lege Artis. Language Yesterday, Today, Tomorrow*, VII (2), 5-21.

Gläser, Rosemarie. 1984. The translation aspect of phraseological units in English and German. *Papers and Studies in Contrastive Linguistics* 18, 123–134.

Szerszunowicz, Joanna. 2010. Kongruencja obrazowania związków frazeologicznych a ich międzyjęzykowa ekwiwalencja. *Prace Językoznawcze* XII, 207-223.

Wulff, S. 2013. Words and idioms. W: T. Hoffmann & G. Trousdale (red.), *The Oxford Handbook of Construction Grammar*, 274-289. Oxford: Oxford University Press

Analysing multiword units in English – a corpus-based and/or a dictionary-based study

The aim of the project is to analyse selected aspects of multiword units in English, possibly in comparison with other languages.

At the beginning of the course types of multiword units will be presented, e.g. binomials (*good and bad*), expressive N of N combinations (*a hell of a day*), collocations (*to have a chat*, *bitterly cold*) and idioms (*to rain cats and dogs*). Possible constraints on the form of such lexical units will be discussed. Some information will be provided about the use of large online corpora of the English language, e.g. Corpus of Contemporary American English (COCA), British National Corpus (BNC) and Corpus of News on the Web (NOW) in the investigation of such lexical units. Selected issues from the field of contrastive phraseology will be examined, such as types of equivalence between phraseological units in various languages, congruence of their imagery and the existence of phraseological lacunas.

Students will be asked to select a given type of multiword units and decide on what type of analysis they intend to carry out. They can, for instance, conduct a dictionary-based and/or a quantitative corpus-based investigation aimed at exemplifying variability of those units. Another possibility is to compare multiword units in English with those in another language with which the students are familiar (e.g. English vs. German, English vs. Chinese). Yet another option for students is to focus on the ways of translating English multiword units into Polish, on the basis of selected English texts and their translations into Polish.

Short bibliography:

Baker, Mona. 2011. *In Other Words. A Coursebook on Translation*. 2nd edn. Routledge: London and New York.

Cetnarowska, Bożena. 2022. Semantic links between constituents of English compound nouns and phrasal nouns: *parent+noun* vs. *parental+noun*. *Lege Artis. Language Yesterday, Today, Tomorrow*, VII (2), 5-21.

Gläser, Rosemarie. 1984. The translation aspect of phraseological units in English and German. *Papers and Studies in Contrastive Linguistics* 18, 123–134.

Szerszunowicz, Joanna. 2010. Kongruencja obrazowania związków frazeologicznych a ich międzyjęzykowa ekwiwalencja. *Prace Językoznawcze* XII, 207-223.

Wulff, S. 2013. Words and idioms. In: T. Hoffmann & G. Trousdale (eds.), *The Oxford Handbook of Construction Grammar*, 274-289. Oxford: Oxford University Press

dr hab. Ewa Gumul, prof. UŚ

Projekt badawczy – BADANIA NAD PROCESEM PRZEKŁADU

Zajmuję się badaniami z zakresu translatoryki i psycholingwistyki. Interesują mnie przede wszystkim kwestie związane z procesem przekładu. Do tej pory prowadziłam badania dotyczące wpływu obciążenia kognitywnego na różnego rodzaju transformacje tekstowe w tłumaczeniu symultanicznym oraz badania poświęcone metodzie retrospekcji w badaniach translatorycznych.

W ramach modułu „Projekt badawczy” proponuję projekt z zakresu badań nad procesem przekładu. Prace będą obejmowały:

1. omówienie zagadnień wstępnych, związanych z metodologią badań nad przekładem oraz metodami procesualnymi;
2. krytyczną analizę wybranych publikacji przedstawiających wyniki badań nad procesem przekładu;
3. dyskusję i ustalenie celów badawczych, których realizacji służyć będą służyć zbierane w ramach projektu dane (tłumaczone teksty, raporty tłumaczy, itp.);
4. zgromadzenie danych;
5. opracowanie danych i przygotowanie ich do analizy;
6. analizę wybranych zjawisk, wynikających z przyjętych celów badawczych;
7. prezentację wyników.

Proponowane zagadnienia:

- kierunkowość w przekładzie pisemnym i ustnym
 - obciążenie kognitywne
 - uniwersalia przekładowe (eksplicytacja, implicytacja)
 - strategie i techniki przekładu
 - ograniczenia przekładu ustnego
- (lista zagadnień nie jest wyczerpująca)

Metody badawcze:

- protokoły głośnego myślenia
- protokoły retrospektywne
- okulografia (*eye-tracking*)
- *keylogging*
- badania ankietowe

Research project – PROCESS-ORIENTED RESEARCH ON TRANSLATION

My main areas of interest are Translation Studies and Psycholinguistics. I am primarily interested in issues related to the translation process. I have conducted research on the impact of cognitive load on various types of textual transformations in simultaneous interpreting and research devoted to the method of retrospection in Translation Studies.

The project conducted within this module will be related to the translation process. The issues covered in class will include:

1. discussion of introductory issues related to the methodology of translation research and processual methods;
2. critical analysis of selected publications presenting the results of research on the translation process;
3. discussion and establishment of research aims that will be achieved using the data collected within the project (translated texts, translators' self-reports, etc.);
4. collection of data;
5. processing the data and preparing them for analysis;
6. analysis of selected phenomena, related to the adopted research aims;
7. presentation of the results.

Suggested topics:

- directionality in translation and interpreting
- cognitive load

- translation universals (explicitation, implicitation)
 - translation strategies and techniques
 - interpreting constraints
- (the list of topics is not exhaustive)

Research methods:

- TAPs (thinking-aloud protocols)
- retrospective protocols
- keylogging
- survey research

dr hab. Artur Kijak, prof. UŚ

FORMALNY I FUNKCJONALNY OPIS JĘZYKA W BADANIACH JĘZYKOZNAWCZYCH

W trakcie realizacji zajęć studenci zapoznają się z zasadami wyszukiwania i krytycznej oceny wiarygodnych danych naukowych oraz z podstawami projektowania własnych badań językoznawczych. Zajęcia mają charakter praktyczny i umożliwiają opracowanie wszystkich etapów projektu badawczego, obejmujących m.in. sformułowanie problemu i pytań badawczych, analizę literatury przedmiotu, dobór i opis metodologii, zebranie oraz opracowanie danych empirycznych, a także interpretację i dyskusję uzyskanych wyników. Główny nacisk w ramach realizowanych projektów położony będzie na opis fonologiczny oraz porównanie akcentów języka angielskiego, takich jak m.in. Scottish Standard English (SSE) czy Southern Standard British English (SSB). Istotnym elementem zajęć będą również badania kontrastywne, umożliwiające porównanie wybranych aspektów systemów fonologicznych różnych języków lub odmian językowych, w szczególności takich zagadnień jak ograniczenia fonotaktyczne, struktura sylaby, system akcentowy czy procesy fonologiczne. Projekty badawcze, realizowane indywidualnie lub zespołowo, mogą obejmować także inne poziomy opisu języka – od fonologii po morfoskładnię – w ujęciu synchronicznym, z uwzględnieniem wybranych elementów gramatyki diachronicznej, jak również w perspektywie kontrastywnej (porównanie dialektów lub języków).

FORMAL AND FUNCTIONAL APPROACHES TO THE STUDY OF LANGUAGE

During the course, students will learn how to search for, evaluate, and critically assess reliable academic sources, as well as how to design and conduct their own linguistic research. The course is practice-oriented and offers students the opportunity to develop all stages of a research project, including the formulation of a research problem and research questions, a critical review of the relevant literature, the design of an appropriate research methodology, the collection and analysis of empirical data, and the interpretation and discussion of research findings. The primary focus of the projects will be placed on phonological description and the comparison of English accents, such as Scottish Standard English (SSE) and Southern Standard British English (SSB). A key component of the course will also involve contrastive research, allowing students to compare selected aspects of the phonological systems of different languages or language varieties. Particular attention will be paid to issues such as phonotactic constraints, syllable structure, stress systems, and phonological processes. Research projects, conducted either individually or in groups, may additionally address other levels of linguistic

analysis, ranging from phonology to morphosyntax. These studies may be carried out within a synchronic framework, with selected elements of diachronic grammar, as well as from a contrastive perspective (e.g. comparison of dialects or languages).

prof. dr hab. Andrzej Łyda

„Signalling Nouns” w przemowach inauguracyjnych prezydentów USA, expose premierów brytyjskich oraz orędziach bożonarodzeniowych monarchów brytyjskich

Signalling nouns, znane także jako „shell-nouns” to wyrazy leksykalne o nieokreślonym znaczeniu, które nabierają konkretnego znaczenia w zależności od kontekstu (Flowerdew, 2002; Flowerdew & Forest, 2015). Rzeczowniki sygnalizacyjne to rzeczowniki abstrakcyjne, takie jak *fact*, *idea*, *problem* lub *possibility*. Te wyrazy są z natury niejasne i nabierają bardziej konkretnego znaczenia w zależności od kontekstu, w jakim są używane.

W zdaniu takim jak:

T Cartels encounter two characteristic problems. The first is ensuring that members follow the behaviour that will maximize the industry’s joint profits. The second is preventing these profits from being eroded by the entry of new firms.

znaczenie „problems” pozostaje nieokreślone. Dookreślają je dopiero dwa zdania następujące po nim: The first..... oraz The second....

Niniejszy projekt zmierza do opisu struktur i znaczeń jakie te rzeczowniki nabierają w trzech typach przemów, tj. przemowach inauguracyjnych prezydentów USA, expose premierów brytyjskich oraz orędziach bożonarodzeniowych monarchów brytyjskich.

Postaramy się udzielić odpowiedzi na szereg pytań Dwa z nich to: czy typ przemowy powiązany jest z użyciem jakiejś konkretnej grupy rzeczowników sygnalizacyjnych? Czy istnieje związek między orientacją polityczną a użyciem rzeczowników sygnalizacyjnych?

W badaniach wykorzystamy narzędzia językoznawstwa korpusowego.

Plan pracy przewiduje (1) zbudowanie korpusów; (2) zaprojektowanie badań poprzez określenie problemu badawczego i sformułowanie pytań badawczych; (3) opisanie danych oraz (4) analizę danych

Propozycja projektu: (15% oceny za projekt)

Kompilacja korpusów: (35% oceny za projekt)

Raport końcowy projektu: (40% oceny za projekt)

Prezentacja wyników: (10% oceny za projekt)

dr Anna Majer

Zajęcia o charakterze socjolingwistycznym i interdyscyplinarnym. Uczestnicy zdobędą doświadczenie w projektowaniu i realizacji własnych badań w paradygmacie analizy dyskursu.

W ramach zajęć uczestnicy sformułują problem badawczy, dokonają przeglądu literatury przedmiotu, skompilują korpus oraz poznają i zastosują wybrane techniki i procedury badawcze charakterystyczne dla analizy dyskursu. Szczególny nacisk kładziony będzie na świadome

konstruowanie metodologii badania, uwzględniającej aspekty etyczne oraz uzasadnianie przyjętych rozwiązań analitycznych.

Realizacja projektu pozwoli osobom studiującym na analizę wybranych fragmentów rzeczywistości społecznej i komunikacyjnej, a także na dostrzeżenie relacji między zachowaniami językowymi, praktykami komunikacyjnymi a kontekstem społecznym. Na podstawie własnych obserwacji i analizy danych uczestnicy nauczą się formułować wnioski badawcze oraz krytycznie interpretować zjawiska dyskursywne. Efektem pracy w ramach zajęć będzie opracowanie pisemnego raportu z badania.

Sociolinguistic and interdisciplinary classes. Participants will gain experience in designing and conducting their own research within the discourse analysis paradigm.

As part of the course, participants will formulate a research problem, review the literature on the subject, compile a corpus, and learn and apply selected research techniques and procedures characteristic of discourse analysis. Particular emphasis will be placed on the conscious construction of research methodology, taking into account ethical aspects and justifying the analytical solutions adopted.

The project will allow students to analyse selected fragments of social and communicative reality, as well as to recognise the relationship between linguistic behaviour, communicative practices and social context. Based on their own observations and data analysis, participants will learn to formulate research conclusions and critically interpret discursive phenomena. The result of the work carried out during the course will be a written research report.

dr hab. Agnieszka Solska, prof. UŚ

GRA SŁÓW W PRZEKŁADZIE – WYZWANIA I STRATEGIE

Projekt poświęcony jest problemom związanym z tłumaczeniem gier słownych oraz strategiom stosowanym w ich przekładzie, ze szczególnym uwzględnieniem kalamburów językowych. Studenci będą pracować na wybranych tekstach źródłowych zawierających gry słowne oraz ich przekładach. Badanie będzie koncentrować się na identyfikacji typów gier słownych, analizie decyzji tłumaczy i ich wpływu na interpretację oraz na rozpoznawaniu powtarzających się schematów przekładowych w odniesieniu do typologii funkcjonujących w przekładoznawstwie.

Plan pracy obejmuje:

- określenie celów badawczych i sformułowanie pytań badawczych;
- zgromadzenie tekstów źródłowych oraz ich przekładów;
- opracowanie danych i przygotowanie ich do analizy;
- analizę rozwiązań translacyjnych w odniesieniu do przyjętych celów badawczych;
- prezentację i omówienie wyników badań.

Analizy będą prowadzone z wykorzystaniem narzędzi teorii relewancji, pozwalających badać, w jaki sposób znaczenie jest ustalane przez odbiorcę na podstawie formy językowej i informacji kontekstowej w tekstach źródłowych oraz w ich przekładach.

WORDPLAY IN TRANSLATION – CHALLENGES AND STRATEGIES

The project examines the challenges involved in translating wordplay and the strategies used to address them, with particular emphasis on punning wordplay. Students will work on selected source texts containing wordplay and their translations. The research will focus on identifying types of wordplay, analyzing translators' choices and their effects on interpretation, and recognizing recurring patterns of translation with reference to typologies offered in Translation Studies.

The work plan includes:

- establishing research aims and formulating research questions;
- collecting source texts and their translations;
- selecting and preparing the data for analysis;
- analyzing translation solutions in relation to the adopted analytical framework;
- presenting and discussing the research results.

The analyses will draw on relevance-theoretic tools to investigate how meaning is inferred from linguistic form and contextual information in source texts and their translations.